

zák., že se obžalování polepší, jest odůvodněno nejen zjištěnými polehčujícími okolnostmi, nýbrž i zřetelem k výkonu trestu. Také další tvrzení odvolání, že trestné činy při velkých politických hnutích bývají vždy rázu sugestivního, že takové činy v dobách vzrušených snadno vznikají z pouhých mylných zpráv a pověstí a mnohdy také z mylného nazírání právního, při kterém však u pachatelů po stránce morální působí pohnutky čisté a šlechetné, nemůže odůvodnití povolení podmíněného odkladu trestu. V tomto případě přicházejí v úvahu jediné politické pohnutky činu, nikoli však nějaké mylné zprávy, kterými by se byli obžalovaní řídili, nebo jejich mylné právní nazírání, poněvadž o těchto okolnostech obžalovaní vůbec ničeho neuvedli a jimi se také nehájili. Podle § 1 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n. nejsou však pohnutky politické s a m y o s o b ě takovou okolností, která opravňuje k naději, že obžalovaní povedou v budoucnosti život pořádný. Jsou sice pohnutky činu jednou z okolností, v níž se osobnost pachatelova projevuje, a může býti také po té stránce posuzována, zda poskytuje záruku pro příští pořádný život obžalovaného, čímž dlužno zajisté rozuměti takové chování se obžalovaného, které neporušuje platného právního řádu. Není-li však pohnutka trestného jednání hlavním důvodem poznání osobnosti pachatelovy, nemůže býti sama o sobě jediné rozhodnou pro povolení podmíněného odkladu trestu. Hlavní otázka se týká zajisté nikoli pohnutek činu, nýbrž okolnosti, jak velké zlo obžalovaní spáchali, ježto odpověď na tuto otázku zodpovídá již otázku druhou, jakou mravní sílu osvědčili obžalovaní v sebeovládání, podle níž bylo by lze usuzovati do budoucna, zda, majíce před očima pohružku trestem, dovedou se pořádnému životu oddati. A tu není pochyby, že násilné vniknutí do cizího majetku tak plánovitým způsobem, jak to učinili obžalovaní, jest v dnešní, dosud hospodářsky jistě neuklidněné době, v zájmu obyvatelstva však klidu potřebující, činem velmi nebezpečným, ohrožujícím nejen zájem soukromé osoby, činem trestným přímo postižené, nýbrž i zájem veřejný. Jest zde totiž kromě jiného nebezpečí, i nebezpečí po stránce hospodářské, a to zejména pro zásobování obyvatelstva, které by mohlo býti jednáním obžalovaných citelně poškozeno. To všechno nechali obžalovaní nepovšimnuto jen proto, by zjednali průchod: libovůli. Není proto odůvodněna naděje, že povedou pořádný život, ježto neuvažují vztah svého jednání ke svým spoluobčanům, nýbrž hledí prosaditi svou vůli bez zřetele ke zlu, které páchají svým jednáním. Řádné uvažování a zachovávání platného právního řádu nelze od nich očekávat, nebude-li jim trestem dokázáno, že libovůle v jednání není přípustna. Pouze od výkonu trestu lze se nadíti jejich polepšení.

Čís. 428.

Pro rozhodnutí, zda dlužno vyšetřiti duševní stav obžalovaného, jest v prvé řadě směrodatným celkový osobní dojem pachatelův na soud.

K pojmu »podněcovatele a náčelníka« ve smyslu § 71 tr. zák.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1921, Kr I 309/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 18. února 1921, jímž stěžovatel byl uznán vinným zločinem pozdvižení dle § 68, 69 tr. zák. a přestupkem urážky strážce dle § 312 tr. zák., pokud uplatňovala důvod zmatečnosti čís. 4 § 281 tr. ř., vyhověl jí však co do důvodů čís. 10., správně čís. 11 téhož řu, zrušil v odpor vzatý rozsudek co do výroku o trestu a vyměřil obžalovanému znovu trest dle § 71 druhá věta tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost čelí proti odsouzení jak pro zločin pozdvižení tak i pro přestupek urážky strážce. Uplatňuje především zmatek § 281 čís. 4 tr. ř., ježto prý usnesením, jímž byl zamítnut návrh obhajoby na zkoumání duševního stavu stěžovatele, porušeno bylo pozitivní ustanovení § 134 tr. ř. způsobem, jenž obmezuje účelnou obhajobu obžalovaného. Než ve směru tom nelze shledati postup soudu nalézacího protizákonným. Sama stížnost netvrdí, že by byl soud nalézací ustanovení § 134 tr. ř. nesprávně pojímal. Shledává zde jen, na rozdíl od soudu nalézacího, objektivní podklad pro pochybnosti o přičetnosti obžalovaného v jeho tvrzení, že v roce 1917 raněn byl kulí ze strojní pušky do hlavy a od té doby nejen že podléhá vyšší měrou vzrušení a rozčilení, nýbrž trpí též občas záchvaty, spojenými s přechodným stavem bezvědomí. Jen tyto záchvaty mohly by dle § 134 tr. ř. přijíti v úvahu, neboť, že stav vyššího vzrušení a rozčilení přičetnosti pachatelovy nevylučuje, nemůže dle §§ 1 a 46 písm. d) tr. zák. býti pochybným. Soud nalézací však vyloučil, že by obžalovaný v době skutku neb bezprostředně před tím neb potom takovým záchvatem byl trpěl a v některém ze stavu § 2 lit. a)—c) tr. zák. se byl nalézal. Dovolává-li se soud hlavně dojmu, jež naň osoba a vystoupení obžalovaného při vícehodinném hlavním přelíčení činily, pak způsobu, jak obžalovaný vylicil děj a se zodpovídal, nelze toto stanovisko označiti pochybeným, neboť tento osobní dojem smí a musí býti — viz předpis § 203 tr. ř. — pro otázku pochybností ve směru § 134 tr. ř. v první řadě směrodatným. Tvrzení stížnosti, že ze zodpovídání se obžalovaného vyplývá, že vůbec neví o své, svědky prokázané činnosti a že také neví, co říkal důstojníku A-ovi, nesrovnává se ani se záznamy protokolu ani s dojmem soudu. Stížností tvrzený »zvláštní dojem vytřeštěnosti a podrážděné vzrušenosti« nebyl soudem pozorován. Nelze proto přisvědčiti tvrzení stížnosti, že by usnesením stížnosti napadaným byl zákon porušen v ustanovení § 134 tr. ř. a obhajoba takto nezákonnitě byla obmezena. Bylo proto zmateční stížnost v tomto směru zavrhnouti jako neodůvodněnou.

Odůvodněna jest však zmateční stížnost obžalovaného pokud se týče důvodu čís. 10 § 281 tr. ř. Stěžovatel uplatňuje v tomto směru vlastně zmatečnost dle čís. 11 § 281 tr. ř., ježto tvrdí, že nalézací soud při výměře trestu překročil meze svého oprávnění, pokud se týče meze zákonné sazby trestní, zakládající se na přitěžujících nebo polehčujících okolnostech, v zákoně obzvláště uvedených. Týž důvod zmatečnosti uplatňuje obžalovaný také v odvolání, domáhaje se použití sazby § 72 tr. zák. a bylo tedy i tyto vývody odvolání vyříditi jakožto stížnost zma-

teční, již jest v pravdě odvolání obžalovaného. Co se především týče požadavku, by čin obžalovaného posuzován byl co do sazby trestu, jež by naň dle zákona připadala, dle § 72 tr. z., je stížnost obžalovaného bezdůvodna, poněvadž zjištění rozsudku nikterak neospravedlňují předpokladu, že se nepokoj brzy zase bez dalšího nebezpečného vypuknutí utišil kdyžť naopak došlo téměř k násilnému odzbrojení četníka a ukázalo se nutným, přivolati ku zjednání pořádku vojsko. Za pravdu dlužno však dáti zmateční stížnosti, pokud opírá správnost použití první sazby § 71 tr. zák. Obžalovaný kvalifikován je v rozsudku jako pobuřovatel a toto přesvědčení soudu jest opřeno o výroky, obžalovaným pronesené: »vemte mu patrony« a »má tam patrony« a dále o to, že popuzoval slovy, v rozsudku uvedenými, proti velicímu důstojníku vojenské pohotovosti. Důvod posléz uvedený nemůže přicházeti v úvahu s hlediska § 71, první sazba tr. zák., poněvadž obžalovaný pro své počínání si proti velicímu důstojníku vojenské pohotovosti nebyl stíhán ani odsouzen pro zločin dle § 68 tr. zák. Ostatní výroky, pronesené obžalovaným k davu, četníka obklíčivšímu, neopodstatňují samy o sobě ani ve spojení s ostatními zjištěními rozsudku předpokladu, že obžalovaný vyvinul iniciativní činnost podněcovatelskou a náčelnickou vzhledem ku vyvolání sročení se samého, jež, pokud charakterisováno je účelem, klásti vrchnosti násilný odpor, zakládá již zločin, obžalovanému za vinu kladený. Než ani vůdcem (náčelníkem) davu sročeného se obžalovaný dle rozsudkových zjištění nejeví, neboť nic nenasvědčuje tomu, že by byl v davu zaujímal postavení vůdčí a že by zejména dav byl přikročil k odzbrojení na popud obžalovaného, jehož podíl v tomto násilném odporu proti vrchnosti nevybočoval tedy z mezí prosté účasti, postižitelné již sazbou druhé věty § 71 tr. zák., jež výslovně poukazuje k různé míře nebezpečnosti, škodlivosti a účasti pachatelovy jakožto k okolnostem, k nimž sluší hleděti při vyměřování trestu v rozpjetí zmíněné zákonné sazby od jednoho roku až do pěti let těžkého žaláře.

Čís. 429.

Narovnání ve smyslu § 188 tr. zák. musí uzavřít sám pachatel, byt i byl nesvéprávným.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1921, Kr II 155/51.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost otcovského opatrovníka nezl. obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Jihlavě ze dne 2. března 1921, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem zpronevěry dle §§ 183 a 184 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Rozsudkem v odpor vzatým byl uznán nezletilý obžalovaný vinným zločinem zpronevěry, již spáchal na firmě, u níž byl zaměstnán. Zmateční stížnost, provádějíc důvod zmatečnosti dle § 9 lit. b) tr. zák., namítá, že prý rozsudek nedostatečně ocenil trestnost vylučující důvod účinné lí-